

نگاهی به چگونگی انحلال گروه مینسک در مناقشه قره‌باغ

جمهوری آذربایجان به صراحت اعلام کرده که «مناقشه قره‌باغ» که گروه مینسک ۳۰ سال قادر به حل آن نبوده، در نتیجه جنگ ۴۴ روزه حل شده و پس از آن جنگ، مأموریت گروه مینسک تقریباً به پایان رسیده است.

به گزارش آران نیوز به نقل از خبرگزاری تسنیم، روند تهیه پیش نویس توافقنامه صلح بین جمهوری آذربایجان و ارمنستان از هم اکنون آغاز شده است. بر اساس توافقات صورت گرفته در نشست بروکسل، طرفین به وزارتخانه های خارجه خود دستور داده اند تا متن سند را تهیه و به توافق برسند.

علاوه بر این، تا 30 آوریل، هر دو طرف باید ترکیب کارگروه های تعیین حدود مرز جمهوری آذربایجان و ارمنستان و عادی سازی روابط را از طریق تماس مستقیم مشخص کنند.

مهم ترین نکته در میان نتایج نشست بروکسل این است که بر لزوم خودداری از مشارکت میانجی ها در روند حل مشکلات جمهوری آذربایجان و ارمنستان تأکید شده است.

در هر صورت، در بیانیه نهایی این نشست به میانجیگری گروه مینسک سازمان امنیت و همکاری اروپا با حضور ریاست مشترک روسیه اشاره نشده است. یعنی محافل سیاسی غربی به جمهوری آذربایجان و ارمنستان توصیه می کنند که همه مشکلات را از طریق تماس های دوجانبه حل کنند.

البته در چنین شرایطی، هنوز سؤالات بی پاسخی درباره آینده گروه مینسک سازمان امنیت و همکاری اروپا وجود دارد. زیرا باکو پذیرش مجدد این نهاد در روندهای ژئوپلیتیکی جاری در قفقاز جنوبی را تأیید نمی کند.

جمهوری آذربایجان به صراحت اعلام می کند که «مناقشه قره باغ» که گروه مینسک 30 سال قادر به حل آن نبوده، در نتیجه جنگ 44 روزه حل شده و حتی پس از آن جنگ، مأموریت گروه مینسک تقریباً به پایان رسیده است.

جالب اینجاست که «الهام علی اف» رئیس جمهور آذربایجان نیز اخیراً بر پایان عملی مأموریت میانجیگری روسای مشترک گروه مینسک تأکید کرده است. اما این مأموریت هنوز قانونی است. بنابراین لزوم پایان دادن به مأموریت روسای مشترک گروه مینسک نیز در دستور کار جمهوری آذربایجان قرار دارد.

به احتمال زیاد، دولت آذربایجان به زودی درخواست انحلال گروه مینسک را به سازمان امنیت و همکاری اروپا ارسال خواهد کرد.

جالب است که روسای مشترک گروه مینسک نیز به سختی می توانند این واقعیت را پنهان کنند که ترجیح می دهند از فعالیت های مشترک اجتناب کنند.

«سرگئی لاوروف» وزیر امور خارجه روسیه، حتی پس از دیدار با «آرارات میرزویان» وزیر امور خارجه ارمنستان، گفت که آمریکا و فرانسه مایل به همکاری با کرملین در چارچوب گروه مینسک نیستند. این مسئله در شرایط فعلی با جنگ در اوکراین، چندان تعجب آور نیست.

البته چنین وضعیتی پیرامون گروه مینسک به نفع روسیه در قفقاز جنوبی نیست. زیرا کرملین را از مکانیسم بین المللی که به آن اجازه دهد در روندهای جاری منطقه دخالت کند، محروم می کند. بنابراین، روسیه در تلاش است تا این ضرر را جبران کند.

جالب اینجاست که کرملین «ایگور خووایف» نماینده ویژه روسیه در گروه مینسک را به عنوان نماینده ویژه برای پیش برد عادی سازی روابط جمهوری آذربایجان و ارمنستان منصوب کرده است.

به عبارت دیگر، روسیه مجبور شده از قالب گروه مینسک که بالفعل وجود ندارد، فاصله بگیرد و نهاد نمایندگی ویژه را ترجیح دهد. فرستاده ویژه روسیه نیز که نمی خواهد موقعیت خود را در قفقاز جنوبی از دست بدهد، قرار است تنها به عادی سازی روابط آذربایجان و ارمنستان بپردازد.

ظاهراً روسیه قبلاً از گروه مینسک دست کشیده است. در هر صورت، کرملین درک می کند که آمریکا و غرب پس از حوادث جنگ اوکراین، در آینده نزدیک علاقه ای به همکاری با روسیه در چارچوب هیچ سازمان بین المللی نخواهند داشت و اگر کرملین نتواند قالب جدیدی از مداخله ژئوپلیتیکی در قفقاز جنوبی ایجاد کند، روسیه ممکن است به تدریج موقعیت اصلی خود را در منطقه از دست بدهد.

جالب است که دیگر، روسای مشترک گروه مینسک این واقعیت را پنهان نمی کنند که در حال کار بر روی قالب های مختلف برای اقدام در قفقاز جنوبی هستند.

در همین راستا کاخ سفید اعلام کرد که ایالات متحده از روند پیش نویس توافقنامه صلح جمهوری آذربایجان و ارمنستان حمایت می کند و آماده هرگونه کمک است.

قابل درک است آمریکا که تماس مستقیم با جمهوری آذربایجان و ارمنستان را بدون واسطه توصیه می‌کند، با پایان مأموریت گروه مینسک نیز آشتی کند.

همین رویکرد در رفتار فرانسه نیز مشاهده می‌شود، به طوریکه «بریس راکفل» رئیس مشترک فرانسوی گروه مینسک که اخیراً به ارمنستان سفر کرده بود نیز در موقعیتی کاملاً متفاوت از این منطقه دیدن کرد.

درست است که مقامات و رسانه‌های ارمنستان او را به عنوان رئیس مشترک گروه مینسک معرفی کردند. با این حال، بعداً مشخص شد که «بریس راکفل» نه به عنوان رئیس مشترک گروه مینسک، بلکه به عنوان نماینده رسمی وزارت خارجه فرانسه در مورد برنامه مشارکت شرقی از ایران بازدید کرده است.

همه این‌ها نشان می‌دهد که نظر الهام علی‌اف رئیس‌جمهور آذربایجان مبنی بر اینکه مأموریت گروه مینسک در حال حاضر باطل است، واقعیتی غیرقابل انکار است.

بنابراین می‌توان بی‌معنی دانست که ارمنستان همچنان به روسای مشترک امیدوار است و سعی می‌کند از طریق این نهاد روند صلح را دستکاری کند. زیرا اکنون روسیه از این نهاد خارج شده و آینده گروه مینسک به باکو بستگی دارد و جمهوری آذربایجان می‌تواند هر زمان که بخواهد با درخواست از سازمان امنیت و همکاری اروپا لغو این نهاد، به مأموریت روسای مشترک پایان دهد.

نویسنده: حمید قدسی آذر کارشناس مسائل قفقاز و ترکیه